

Proa

E.M. FORSTER

L'Altre Regne

Traducció de MIQUEL BERGA

Pròleg de VICENÇ PAGÈS JORDÀ

M. BERGA

E. M. FORSTER

L'ALTRE REGNE

Traducció de Miquel Berga

Pròleg de Vicenç Pagès Jordà

Proa

Proa
A Tot Vent

Primera edició: gener del 2023

Títol original: *The Story of a Panic / Other Kingdom / The Eternal Moment / The Road from Colonus*

Copyright © by The Provost and Scholars of King's College, Cambridge, 2023

© de la traducció: 2023 Miquel Berga
© del pròleg: Vicenç Pagès Jordà, 2022

Amb la col·laboració del Departament de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions, SLU, Proa

Diagonal, 662-664

08034 Barcelona

www.proa.cat

ISBN: 978-84-7588-989-4

DIPÒSIT LEGAL: B. 22.969-2022

Composició: Grup62

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.

La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.

En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.

A Grup62 agraiem que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

TAULA

Forster: un autor fractal, <i>per Vicenç Pagès Jordà</i>	9
Història d'un pànic	33
L'Altre Regne	73
El moment etern	115
El camí que ve de Colonos	169

I

La carrera de l'Eustace —si és que se'n pot dir carrera— va començar aquella tarda als boscos de castanyers als afores de Ravello. Deixeu-me aclarir de seguida que soc un home senzill i planer, sense pretensions literàries. Tot i això, em considero francament capaç d'explicar una història sense caure en exageracions, i he decidit, per tant, reportar de manera imparcial els fets extraordinaris que van passar ara fa vuit anys.

Ravello és un lloc deliciós, amb un hotelet també deliciós on vam conèixer unes quantes persones encantadores. Hi havia les dues senyorettes Robinson, que ja hi portaven sis setmanes amb l'Eustace, el seu nebot, que era llavors un noi d'uns catorze anys. El senyor Sandbach també s'hi havia estat ja un cert temps. Havia estat titular d'una vicaria al nord d'Anglaterra, però l'havia hagut de deixar per problemes de salut. Mentre s'estava recuperant a Ravello s'havia ocupat de l'educació de l'Eustace, tristament deficient en aquell temps, i maldava per preparar-lo per entrar

en alguna de les nostres grans *public schools*.¹ I hi havia, encara, el Sr. Leyland, un aprenent d'artista, i finalment l'agradable mestressa, la *signora* Scafetti, i l'amable cambrer que parlava anglès, Emmanuele —tot i que els dies de què estic parlant l'Emmanuele havia anat a visitar el seu pare, que estava malalt.

Si afegim a aquest petit cercle la meva dona, jo mateix i les nostres dues filles, goso dir que la suma era prou digna. Haig d'aclarir, però, que d'aquella colla ben agradable n'hi havia un parell que no em queien gens bé. Eren en Leyland, l'artista, i el nebot de les Robinson, l'Eustace.

En Leyland era, simplement, un tipus presumit i detestable. Com que el seu tarannà ja quedarà àmpliament il·lustrat en aquestes pàgines, no cal que entri en detalls. Ara, l'Eustace era una cosa pitjor: era un repellent integral.

En general, m'agraden els nois i estava ben disposat a tractar-lo amistosament. Amb les nenes li havíem proposat d'anar a fer un volt.

—No, caminar és avorrit.

Li vaig dir que podríem anar a banyar-nos, doncs.

—No, no sé nedar.

—Un noi anglès ha de saber nedar —li vaig dir—. Te n'ensenyaré jo mateix.

—Mira, Eustace, estimat —va dir una de les Robinson—, aquí tens una bona oportunitat.

1. Curiosament, a Anglaterra s'anomenen *public schools* els centres privats, elitistes, de secundària. (*N. del T.*)

Però el noi va dir que l'aigua li feia por! Un noi que té por! I així, doncs, vaig decidir que no valia la pena dir res més.

Aquestes coses no m'haurien importat si hagués estat un xicot veritablement estudiós, però el noi no era de jugar ni d'estudiar. Les seves ocupacions preferides consistien a jeure en una butaca a la terrassa i vagarejar pel carrer principal, amb les espatlles caigudes i aixecant pols a còpia d'arrossegar els peus. No és estrany, doncs, que tingués les faccions pàl·lides, el pit estret i la musculatura tendra. Les seves tietes el consideraven delicat, però realment el que li calia era disciplina.

Aquell dia memorable havíem decidit anar plegats a fer un pícnic al bosc dels castanyers. Bé, hi érem tots llevat de la Janet, que s'havia quedat enrere per acabar l'aquarella de la catedral. Un intent, em temo, no gaire reeixit.

M'entretinc en aquests detalls irrellevants perquè no els puc destriar del record general d'aquell dia. I em passa el mateix amb la conversa durant el pícnic: ho tinc tot gravat i barrejat en el cervell. Al cap d'un parell d'hores pujant, vam deixar els burros que havien transportat la meva esposa i les dues Robinson i, tots junts, vam emprendre el camí a peu fins a l'entrada de la vall. Es veu que se n'ha de dir Vallone Fontana Caroso.

He vist molts paisatges bonics abans i després, però em costaria pensar en algun que m'hagi compla-

gut més. La vall s'acabava en una vasta concavitat, en forma de copa, on anaven a parar els barrancs de muntanyes escarpades. Tant la vall com els barrancs com les faldes de les muntanyes eren plens de castanyers espessos, de manera que l'aparença general feia l'efecte d'una mà amb el palmell amunt que es movia convulsivament per mantenir-nos atrapats al seu interior. De la vall estant, podíem veure en la llunyania Ravello i el mar, però allò era l'únic signe de l'existència d'un altre món.

—Quin lloc tan absolutament encantador! —va dir la meva filla Rose—. I quin quadre en sortiria!

—Sí —va dir el senyor Sandbach—. Hi ha moltes galeries famoses d'Europa que se sentirien orgulloses de poder mostrar un paisatge que s'acostés a la bellesa del que tenim al davant.

—No ho crec —va dir en Leyland—, en sortiria un quadre mediocre. En realitat això no es pot transformar en pintura.

—I com és això? —va dir la Rose amb molta més deferència de la que mereixia.

—D'entrada —va contestar—, fixi's en la línia intolerablement recta que fa el turó en direcció al cel. S'hauria de trencar i diversificar. I d'aquí estant, tot queda fora de perspectiva. I, a més, la coloració resulta monòtona i crua.

—Jo no hi entenc, de pintura —vaig intervenir jo—, ni ho pretenc, però sé identificar la bellesa quan la tinc al davant i estic totalment encantat amb el que veig.

—I tant, qui no ho estaria! —va dir la senyoreta Robinson gran; i el senyor Sandbach va venir a dir el mateix.

—Ai! —va dir en Leyland—. Tots confoneu la visió artística de la natura amb la visió fotogràfica.

Com que la pobra Rose portava al damunt la seva càmera, el comentari em va semblar especialment grogler. No volia crear més situacions desagradables, de manera que me'n vaig anar a ajudar la meva dona i la senyoreta Mary Robinson amb els preparatius del dinar. Un dinar ben poc plaent.

—Eustace, estimat —va dir la seva tieta—, vine a ajudar-nos.

El noi estava d'especial mal humor aquell matí. Com era habitual, s'havia resistit a venir i les ties havien estat a punt de deixar-lo quedar a l'hotel, a molestar la Janet. Però jo, amb el seu permís, li vaig parlar amb contundència del valor de l'exercici físic i va acceptar de venir, però amb el posat encara més taciturn que de costum.

L'obediència no era el seu fort. Invariablement, discutia qualsevol ordre i només les acceptava remugant. Si jo tingués un fill, li crearia l'hàbit d'obeir amb promptitud i bon humor.

—Ja... vinc... tia... Mary —va arribar a dir finalment mentre s'entretenia tallant un tros de fusta per fer-se un xiulet i agafant-se tot el temps del món.

—Molt bé, senyor! —vaig dir—. T'esperes a arribar l'últim i t'aprofites de la nostra feina.

Va rebufar perquè no aguantava les crítiques. La senyoreta Mary, amb poc criteri, va insistir en oferir-li, contra el meu parer, la part més bona del pollastre. Haig de confessar que vaig sentir una intensa irritació pensant que érem tots allà, ocupats en discutir la millor dieta per a un nen malcriat, en lloc d'estar gaudint del sol, els boscos i l'aire lliure.

Havent dinat es va apartar de nosaltres. Es va posar a treure l'escorça del seu xiulet. Gràcies a Déu que, per una vegada, se'l veu més o menys ocupat, vaig pensar. Ens vam relaxar i ens vam dedicar al *dolce far niente*.

Aquests bonics castanyers del sud són com criatures delicades si els compares amb els que es fan a les nostres terres. Tot i això, aconsegueixen vestir els contorns de valls i turons d'una manera molt agradable. Sèiem en una de les dues clarianes que s'obrien entre el vel dels castanyers.

I com que aquí n'havien tallat uns quants, en Leyland va començar amb una de les seves mesquines crítiques, aquesta vegada contra el propietari.

—La poesia fuig de la natura —va cridar—. Deixen eixuts llacs i aiguamolls, els mars s'ajunten, tallen els boscos. Miris on miris, una vulgaritat desolada s'escampa arreu.

Jo havia tingut alguna experiència en finques i vaig contestar-li que calia tallar troncs per salvaguardar la salut dels arbres grans. I, a més, que no era raonable esperar que els propietaris vulguin renunciar a obtenir beneficis de les seves terres.

—Si t'agafes el paisatge des d'una òptica comercial potser et pot agradar l'activitat d'un propietari. A mi, però, la mera idea de convertir un arbre en diners em sembla detestable.

Li vaig contestar educadament que no veia cap raó per menystenir el que ens regala la natura pel fet que sigui valuós.

No vaig aconseguir aturar-lo.

—No hi ha res a fer —va prosseguir—, estem tots, sense remei, amarats de vulgaritat. No me n'excloc. És per culpa nostra, i per a vergonya nostra, que les ne-reides han fugit de les aigües i les orèades de les muntanyes, o que Pan ja no troba refugi als boscos.

—Pan! —va cridar el senyor Sandbach, la seva veu melosa escampant-se per la vall com si fóssim a dins d'una gran església verda—. Pan és mort. És per això que els boscos no li ofereixen refugi.

I va començar a explicar-nos la sorprenent història dels mariners que navegaven vora la costa el dia del naixement de Crist i van sentir tres cops una veu estrident que deia: «El gran Déu Pan és mort».

—Sí. El gran Déu Pan és mort —va repetir en Leyland. I es va quedar amb aquell posat de melancolia impostada que se solen permetre certes persones artístiques. El cigar se li va apagar i em va demanar cerilles.

—Que interessant, tot plegat —va dir la Rose—. M'encantaria saber coses de l'antiguitat.

—No són les coses que t'interessen a tu, oi, Eustace? —va dir el senyor Sandbach.

L'Eustace estava acabant el seu xiulet. Se'l va mirar arrufant les celles, el gest irritant que les tietes li consentien, i no va dir res.

La conversa va derivar cap a altres qüestions i es va anar apagant. Era un dia net i clar de maig, i el verd pàl·lid de les fulles tendres dels castanyers feia un contrast preciós amb el blau fosc del cel. Per gaudir millor de la vista sèiem en una de les puntes de la clariana, on l'ombra dels arbres joves ens era manifestament insuficient. Tot va quedar immers en el silenci. Almenys és com jo ho recordo: la senyoreta Robinson diu que el primer que la va inquietar va ser una sobtada piuladissa d'ocells. Tots els sons es van anar apagant, llevat d'un que venia de lluny, del fregadís de les branques d'un gran castanyer balancejant-se. La remor es va anar esmortejant i, finalment, aquell so també es va apagar. Em mirava els barrancs de la vall i tot havia quedat quiet, immòbil. I aquella sensació de quietud en suspensió que se sol experimentar quan la natura està en repòs se'm va anar posant a dins.

De cop, vam quedar tots electritzats pel soroll estrident del xiulet de l'Eustace. No havia sentit mai un instrument capaç de produir un so tan eixordador i discordant.

—Eustace, estimat —va dir la senyoreta Mary Robinson—, hauries d'haver pensat en el pobre cap de la teva tia Julia.

En Leyland, que aparentment s'havia endormiscat, es va incorporar.

—És impressionant veure fins a quin punt un noi pot ser insensible a les coses elevades o belles —va observar—. No m'hauria imaginat mai que seria capaç de trobar els mitjans per espatllar-nos d'aquesta manera el plaer de ser aquí.

Llavors aquell silenci terrible va tornar. Em vaig posar dret observant com, a l'altre costat, una ràfega de vent es desplaçava de la carena cap avall convertint en verd fosc tot el que era verd clar mentre avançava. Vaig sentir un fosc pressentiment i em vaig girar per evitar aquella visió, però vaig quedar parat quan em vaig adonar que tots els altres també estaven drets i ho miraven.

No és possible descriure amb paraules coherents tot el que es va esdevenir després, però no tinc cap inconvenient per confessar que, malgrat que tenia un cel blau al damunt, i els boscos verds i primaverals a sota, i els amics més amables al costat, em vaig sentir terriblement espantat, més espantat que mai a la vida, espantat com no m'hi havia sentit abans ni m'hi he sentit després. I en els ulls dels altres hi vaig veure, també, mirades buides, una por cerval, i uns llavis que volien parlar i no podien, i mans que volien gesticular però estaven encarcerades. I, no obstant, estàvem voltats de prosperitat, bellesa, pau, i tot estava immòbil llevat d'aquella ràfega de vent que ara pujava pel tuironet que teníem a sota.

No he pogut esbrinar mai qui va ser el primer que es va moure. N'hi ha prou si dic que, en un segon, ens

vam trobar trescant turó avall. En Leyland anava al davant, després el senyor Sandbach, després la meva dona. M'hi vaig fixar un moment, només, perquè jo vaig travessar la clariana i el bosc i vaig baixar pels roquissers i pels llits de rierols secs fins que vaig ser a l'altra vall. Mentre corria, el cel podia ser negre, o els arbres un prat de gespa, o la falda de la muntanya un camí pla, perquè no veia res, no sentia res, no notava res, perquè tenia bloquejats els sentits i la ment. No es tractava del temor espiritual que podia haver experimentat en altre temps: allò era una por brutal, possessiva, física. Et tancava les orelles i t'entelava els ulls i t'omplia la boca de gustos repulsius. I aquella humiliació m'ha quedat a dins, perquè vaig sentir por, no com un home, sinó com una bèstia.